

Državni zbor Republike Slovenije
mag. Dejan Židan, Predsednik Državnega zbora
Šubičeva 4
1102 Ljubljana

Ljubljana, 27. september 2018

ZADEVA: AMANDMAJI K PREDLOGU ZTFI-1 (Zakon o trgu finančnih instrumentov), APEL K NUJNI OBRAVNAVI ob novonastalih razmerah in PROŠNJA ZA SESTANEK

Spoštovani mag. Dejan Židan, Predsednik Državnega zbora!

Želeli bi vas spomniti na amandmaje k predlogu novega Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1), ki jih je Vseslovensko združenje malih delničarjev (VZMD) predlagalo že 3. 8. 2018, neposredno po sprejetju odločitve o obravnavi zakona po nujnem postopku.

S tem dopisom vas želimo opozoriti, na akutne, novo-nastale razmere na trgu finančnih instrumentov, in sicer gre za nameravano dodatno veliko koncentracijo finančnih posrednikov). Ob tem vas prosimo tudi za srečanje, na katerem bi lahko s strokovnimi sodelavci podali dodatna pojasnila in dokumente ter osvetlili stališča VZMD z vsemi okoliščinami in argumenti iz neposredne prakse za predlagane spremembe in dopolnitve ZTFI-1.

V tem mesecu je namreč avstrijska BKS Bank AG zaključila »nakup strank« družbe Alta Invest, ki je borznoposredniška družba z največ strankami v Sloveniji (po zadnjih ocenah prek 15.000). Gre za še en prevzem borznoposredniške družbe s strani podružnice avstrijske banke BKS. Slednja je na podoben način letos že kupila komitente Gorenjske borznoposredniške družbe, d.d. (GBD), pred tem pa tudi komitente Factor banke in Perspektive. Tokrat prevzeta Alta Invest d.d. pa je v preteklosti kupovala stranke Addiko banke (naslednice nekdanje Hypo Alpe-Adria Bank), Banke Koper, Gorenjske banke in Unicredit banke.

S strani Ministrstva za finance predlagani 187. člen ZTFI-1 je v luči opisanih procesov koncentracije nesprejemljiv, saj cementira dosedanje prakso, ki finančnim posrednikom omogoča, da svoje stranke »prodajajo« najugodnejšemu ponudniku, kot bi šlo za vreče krompirja. Kot rečeno, je bila zadnji tak primera GBD, ki je z investicijskimi storitvami preprosto prenehala, stranke pa je proti plačilu prodala avstrijski BKS Bank AG. Mali vlagatelji, ki bi se svoji »suženjski« obravnavi uprli, so bili kaznovani z visokimi stroški prenosov svojega portfelja k drugi borznoposredniški družbi ali banki, čeprav sami z enostransko odločitvijo GBD, da preneha opravljati dejavnost, niso imeli ničesar. Izbira malih vlagateljev pri GBD je bila tako zgolj navidezna, pričakovana posledica pa je njihov prenos k tistemu finančnemu posredniku, ki zanje ponudi največjo ceno, ki pa je ne plača njim, temveč njihovemu prejšnjemu »(sužnje-)lastniku«.

Zakonodaja ne bi smela dopuščati takšnega brezsrarnega »trgovanja z ljudmi«. Mali delničarji ne smejo in ne morejo biti predmet trgovanja in objekt dogovarjanja finančnih posrednikov, brez lastne subjektivitete, volje in pravic. Zakaj finančnim posrednikom ne zadošča, da imajo možnost kupiti drug drugega po splošnih pravilih Zakona o gospodarskih družbah, kot morajo to storiti podjetja v drugih panogah (nakup deleža, pripojitev, oddelitev ipd.)?! V VZMD še nismo zasledili primera, da bi lahko nek trgovec svoje potrošnike kar prodal drugemu trgovcu (če pa se ti z izbiro ne bi strinjali, bi jih doleteli visoki stroški prehoda k trgovcu po lastni izbiri)! Je to morda zato, da si finančni posredniki prisvajajo koristi od plačil, ki bi jih od prehodu k drugemu ponudniku sicer morali biti deležni mali vlagatelji sami? Je to morda tudi zato, da se finančni posredniki izognejo kontroli Agencije za varstvo konkurence (AVK), čez katere sito bi moral iti posel, če bi bil izpeljal preko nakupa deleža v drugi družbi, kakor to morajo početi podjetja v nefinančnih gospodarskih panogah?

S tovrstno prakso je treba nemudoma prekiniti, zato VZMD vztraja in ponovno apelira k uveljavitvi svojega predloga, da se na koncu tretjega odstavka 187. člena ZTFI-1 doda naslednje določilo:

»Borznoposredniška družba za prenos iz tega člena ne sme prejeti nobenih plačil od osebe, ki finančne instrumente, račune, oziroma dokumente prevzame. Borznoposredniška družba strankam ne sme zaračunati nobenih nadomestil v zvezi s prenosom iz tega odstavka, tudi če stranka izbere drugo borznoposredniško družbo od tiste, ki jo je izbrala borznoposredniška družba iz prvega odstavka tega člena.«

Žal pa se z opisanim načinom »prodajanja« malih vlagateljev nepoštene prakse zaračunavanja storitev v slovenski finančni industriji še zdaleč ne nehajo. Tudi prejšnje »uskladitve z evropskimi standardi« je finančna industrija namreč izkoristila za uvedbo »inovativnih« nadomestil, ki jih evropska praksa ne pozna. Pri tem še posebej izstopa obračunavanje izplačevanja vsake posamezne dividende. Na VZMD smo v tem času (preteklih dveh letih) tako zaznali številne primere, ko je moral mali delničar za izplačilo dividende plačati več, kot je znašala sama dividenda! S prejemom dividende je bil torej postavljen v slabši položaj, kot bi bil, če izplačila dividende sploh ne bi bilo. Najmanj, kar je mogoče storiti v takem primeru, je omogočiti malemu vlagatelju, da več različnih dividend združi v eno samo izplačilo, tako da bi ga bremenili samo enkratni stroški izplačila namesto vsakokratnih. Sedaj to - zaradi določbe veljavnega ZTFI, ki jo povzema tudi 286. člen predlaganega ZTFI-1 - ni mogoče! V skladu s to določbo namreč finančni posrednik mora stranki, ki je fizična oseba, nakazati zanj prejeta denarna sredstva v roku dveh delovnih dni. VZMD zato predlaga, da se ta določba dopolni tako, da **bi se četrti odstavek 287. člena ZTFI-1 glasil:**

»Ne glede na drugi odstavek tega člena mora borznoposredniška družba denarni znesek, ki ga je prejela na podlagi uresničitve pravic iz lastniških vrednostnih papirjev stranke, nakazati stranki, ki je fizična oseba, v dobro njenega denarnega računa v dveh delovnih dnevih po prejemu tega zneska, razen če stranka z namenom optimizacije stroškov izjavi, da želi odložiti izplačilo zaradi združitve s poznejšim izplačilom.«

Nazadnje je znano tudi, da evropske zahteve niso usmerjene v »preganjanje« fiduciarnih računov, preko katerih mali vlagatelji z ustrezno strokovno pomočjo (odvetnika oz. notarja) vsaj nekoliko blažijo pohlep finančne industrije po »nadomestilih« - eno izmed takšnih možnosti uporablja tudi »Delniška OPORA« pri VZMD, ki je izboljšala položaj že več tisoč malim vlagateljem! Evropska

ureditev takšne možnosti štiti in varuje, saj 38. člen Uredbe (EU) št. 909/2014 ne dopušča novih oz. dodatnih omejitev fiduciarnih računov, ki niso bile v veljavi na dan 17. septembra 2014. V nasprotju s tem pa že dve leti poteka »kampanja« za zatrtje »Delniške OPORE«, ki ji neslavno načeluje Agencija za trg vrednostnih papirjev. Kljub temu da predlagani deseti odstavek 296. člena ZTFI-1 ni tako brezobziren, kot se je zanj zavzemala ATVP (vrednostni papirji bi se na fiduciarnem računu odvetnika po njenem lahko nahajali zgolj 6 mesecev, in to brez slehernega prehodnega obdobja), temveč so bila nekatera opozorila VZMD upoštevana (dodana je bila ustrezna prehodna določba, rok pa je bil podaljšan na 12 mesecev), je smer vendarle ostala ista: izkoreninjenje malih delničarjev oz. stroškovno učinkovitejših rešitev, ki so malim delničarjem na voljo. V VZMD zato nasprotujemo, da bi se pod profano krinko prenašanja zahtev evropskih direktiv dejansko uzakonjala evropsko neskladna »rešitev«, ki ima za obstoj malih delničarjev na slovenskem trgu poteze »dokončne rešitve« iz štiridesetih let preteklega stoletja.

V desetem odstavku 296. člena ZTFI-1 je zato potrebno črtati časovne omejitve, ki jih sedanji deseti odstavek 255. člena ZTFI (ki ureja enako materijo) ne vsebuje. Še posebej pa je potrebno črtati uvajanje arbitrarnega odločanja ATVP, ki bi ji zakon v primerih konkretnih fiduciarnih računov dal možnost podaljševanja rokov, ne da bi bila hkrati jasno določena merila, ki bi zagotavljala enako obravnavo brez favoriziranja finančne industrije, kakor je bila pogosta praksa ATVP v preteklih letih. Predlagana ureditev bi predstavljala dodaten udarec za že tako načeto pravno varnost, ki jo ATVP razgrajuje z vsakim novimi, še bolj drakonskimi zakonskimi spremembami, ki jih predlaga tedaj, ko ugotovi, da prejšnje vendarle še niso storile dovolj za zatrtje malih delničarjev.

VZMD je v preteklosti sicer nasprotoval obravnavi ZTFI-1 po nujnem postopku (predvsem iz razloga, ker se pod krinko prenosa določb, ki jih zahtevajo evropske direktive, vse prepogosto brez ustrezne razprave znajdejo tudi določbe, ki z zahtevami evropskih predpisov nimajo popolnoma nič, pač pa gre za »domače podtaknjence«), vendar menimo, da je za učinkovito uveljavitev predlaganih amandmajev sedaj zares potrebno hitro ukrepanje. Dovolite torej, da apeliramo k čimprejšnji obravnavi novega ZTFI-1, upoštevaje predlagane amandmaje VZMD.

Za dodatna pojasnila in dokumentacijo smo vam s strokovnimi sodelavci VZMD na razpolago in se bomo z veseljem odzvali cenjeni priložnosti oz. vabilu na sestanek, kjer bi lahko predlog novele ZTFI-1, argumente in predloge VZMD ter vse okoliščine s tem v zvezi še podrobneje obravnavali.

V prepričanju, da boste vzeli v obzir navedene tehtne argumente in predloge, vas lepo pozdravljam,

mag. Kristjan Verbič
Predsednik VZMD

Poslano:

- Vodjem poslanskih skupin;
- članom Odbora za finance;
- Predsedniku Državnega zbora RS;
- Predsednikom parlamentarnih strank;
- Ministru za finance RS.